א) חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת ב) למחר פסול חזר וחישב בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת ואי שלא במקומו כמקומו דמי האי פסול פיגול הוא אמר מר זוטרא ג) זריקה דשריא בשר באכילה מייתא לידי פיגול זריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתא לידי פיגול א"ל רב אשי למר זוטרא מנא לך הא דכתיב א) 1 ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו פיגול יהיה מי שפיגולו גרם לו יצא זה שאין פיגולו גרם לו אלא איסור דבר אחר גרם לו אי הכי איפסולי נמי לא ליפסל אמר רב נחמן בר יצחק מידי דהוה אמחשבת הינוח ואליבא ב) ד) דרבי יהודה ריש לקיש אמר לעולם פסול ממש ושלא במקומו כמקומו דמי ולא קשיא כאן שנתן בשתיקה כאן שנתן באמירה ג) תנן חישב ליתן ד) את הניתנין למטה למעלה למעלה למטה ה) עד מידי דהוה אמחשבת הינוח ואליבא דרבי יהודה כו' ו) רבי יוחנן אמר אידי ואידי שנתן בשתיקה ושלא במקומו לאו כמקומו דמי והא דאיכא דם הנפש הא דליכא דם הנפש תנן פסול ואין בו כרת בשלמא לריש לקיש היינו דקתני פסול ואין בו כרת אלא לרבי יוחנן מאי אין בו כרת קשיא ולשמואל מאי אין בו כרת ה"ק אם נתן במחשבה פסול ואין בו כרת ורבי יוחנן אי שלא במקומו לאו כמקומו דמי ליהוי כי ה) נשפך מן הכלי על הרצפה ויאספנו סבר לה כמ"ד לא יאספנו דאמר רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן הכל מודים בניתנין למעלה שנתנן למטה שנתנן למטה שלא כמצותן לא יאספנו לא נחלקו אלא בניתנין למעלה שנתנן למטה שנתנן למעלה שרבי יוסי אומר ז) לא יאספנו ורבי שמעון אומר יאספנו

רש"י

חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת. שהרי ה) קרבו מתיריו דהכי תנן במתני' (לקמן כט:) חוץ למקומו פסול חוץ לזמנו פיגול שהרי קרבו מתיריו מהן פיגול ו) מהן שתיקה ואין כאן פסול מחשבה אחרת להוציאו מיד פיגול: **למחר פסול.** אבל אם אותה מחשבה שחישב בעבודה ראשונה ליתן את הניתנין למטה למעלה חישב לזרוק אותה זריקה למחר פסול כדמוקמינן לקמן מידי דהוה אמחשבת הינוח שהרי שחט ע"מ להניח דמו למחר פסול ורבי יהודה היא דפסיל ליה בפ"ג (לקמן לה:): **חזר וחישב.** בעבודה שניה בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת דהא איפסיל ליה במחשבה קמייתא ותו לא חייל עליה פיגול דלא קרבו כל מתיריו: **ואי שלא במקומו.** דמזבח כמקומו דמי: **האי פסול.** בתמיה. אמאי קרי ליה פסול להאי דחישב ליתן שלא במקומו למחר פיגול הוא שהרי חישב בשחיטה ע"מ לזרוק דמו למחר דהיא אכילת מזבח אלא ז) לאו כמקומו דמי ולא חשיבא אכילה: **זריקה דשריא בשר באכילה כו'.** כגון במקום מתן הדם מייתי לידי פיגול בין שחישב בה ע"מ להקטיר אימורים למחר בין שחישב בשחיטה לזרוק למחר יא): **וזריקה דלא שריא בשר באכילה.** אי הוה עביד לה בזמנה כגון זריקה שלא במקומו לא מייתי לידי פיגול בין שחישב בה ע"מ להקטיר אימורים למחר בין שחישב בשחיטה למיעבד הך זריקה למחר לא מייתי לידי פיגול: **פיגול יהיה.** והנפש האוכלת וגו': **מי שפיגולו גורם.** שלא יאכל הוא דקאי בעונה תשא יצא בשר שנזרק הדם שלא במקומו דאיסור זריקה שלא במקומו גרם לו שלא יאכל הלכך אין חייבין על פיגולו כרת. ונפקא לן מהכא דאי חישב בזריקה שלא במקומו ע"מ לאכול או להקטיר למחר לא הויא מחשבת זריקה לענין פיגול ומינה כי חישב בשחיטה ע"מ לעשות זריקה זו חוץ לזמנו לא הויא מחשבה כזריקה המפגלת: **אי הכי.** דלא הויא זריקה לענין מחשבה איפסולי נמי לא נפסול: **אמחשבת הינוח.** דהא חשיב מיהא להניחו למחר: **ואליבא דר' יהודה.** לקמן בפ' כל הפסולין (דף לה:) תנן להניח מדמו למחר כשר ור' יהודה פוסל: **וריש לקיש אמר כו'.** אמתניתין קאי ופליג אדשמואל: **לעולם פסול ממש.** דלא תני תנא פסול אכשר לאודויה אי לא פריש בהדיא ומתני' פסול לגמרי קאמר שאף בעלים לא נתכפרו: **ושלא במקומו.** כשמואל סבירא ליה דכמקומו דמי לענין כפרה ולא להתיר באכילה כדדריש ליה שמואל לקרא דלעיל ואני נתתיו לכם וגו' (ויקרא יז) ולא קשיא יב) אמתני': **כאן שנתן בשתיקה.** דרשא דקרא דמשמע בעלים נתכפרו כשנתן בשלא יג) במקומו בשתיקה ומתני' דקתני פסול בנתן יד) במחשבת לאכול בשר חוץ לזמנו ואשמעינן דפסול ואין בו כרת דמחשבת זריקה זו מחשבה הוא לפסול דכמקומו דמי ולא לפגל דזריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול: **תנן כו'.** כל הנך תיובתא דאותבי' לשמואל מותבי' נמי לריש לקיש דהא כוותיה סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי: **ורבי יוחנן אמר אידי ואידי.** מתניתין דקתני פסול וליכא תקנתא ומתניתין דכל הפסולים דתני תקנתא שנתן בשתיקה: **בשלמא לריש לקיש.** דאוקי מתני' כשנתן במחשבה איצטריך למיתני אין בו כרת לאשמועינן דאע"ג דחשיב בהך זריקה חוץ לזמנו אינו פיגול וכדאמרן (א) דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול: **אלא לרבי יוחנן.** דמוקי בשתיקה והאי טו) פסול משום דלא במקומו הוא פשיטא דאין בו כרת קשיא: **ולשמואל מאי אין בו כרת.** דאיהו נמי מוקי לה בשתיקה: **הכי קאמר ואם נתן במחשבה.** דחוץ לזמנו פסול ואין בו כרת ואיצטריך לאשמועינן אע"ג דלענין כפרה כמקומו דמי מחשבת פיגול לא חיילא הואיל ולא שריא בשר באכילה. אבל לרבי יוחנן לא מצי לשנויי הכי דכיון דאשמעינן תנא דידן פסול ומשום דשלא במקומו (הוא אלמא) לאו כמקומו דמי פשיטא דאם נתן במחשבה לא הויא מחשבה דהוי כאילו נתנו על הרצפה דלא קרבו כל מתיריו: **ורבי יוחנן.** כיון דלאו זריקה הוא כלל ניהוי כמי שנשפך מן הכלי על הרצפה ויאספנו ואפי' ליכא דם הנפש אחריתא אמאי פסול יאסוף את זה מן המזבח ויחזור ויתננו במקומו בשלמא לשמואל ולריש לקיש כיון דזריקה היא לכפרה אידמי ליה מלאספו שהרי כיפר אלא לר' יוחנן יאספנו: **סבר לה.** תנא דמתניתין: **כמ"ד לא יאספנו.** כיון דהגיע למזבח ואע"ג דשלא כהילכתו הוא קלטיה מזבח לאפוקי מתורת כפרה אחריתי: **הכל מודים בניתנין למעלה שנתנן למטה שלא כמצוותן.** כגון במחשבה או בשמאל: **שלא יאספנו.** לחזור וליתנו כמצותו דכיון דניתן במקומו אודא ליה תורת זריקה מיניה: **לא נחלקו.** הנך תנאי דבעינן למימר טז) שרבי יוסי אומר לא יאספנו ואף על גב דלאו כמקומו דמי יז): **ורבי שמעון אומר כו'.** וע"כ ליכא למימר

דטעמא

תוספות

ואי שלא במקומו כמקומו דמי כו'. ג) תימה ואי לאו כמקומו דמי לאלתר אמאי כשר וי"ל דהוה מצי למימר וליטעמיך והשתא ניחא הא דקאמר לקמן בסוף כל הפסולין (דף לו.) ר' יהודה לטעמיה דקאמר שלא במקומו כמקומו דמי ופירש שם בקונטרס דשמעינן ליה דהכא יח) בברייתא דמוקמינן כוותיה בשמעתין (תוספות) ומנא ליה לקמן דר' יהודה סובר כן בעלמא דקאמר ר' יהודה לטעמיה אי ברייתא יט) דשמעתין דלמא סוברת דלאו כמקומו דמי אלא דסמיך אהא דקתני לאלתר כשר א"כ על כרחין כמקומו דמי וסיפא דלמחר פסולה אתיא כרבי יהודה כמו מחשבת הינוח (ע"כ): **יצא** זה שאין פיגולו גרם לו. וא"ת אמאי איצטריך לקמן (דף כט:) לא יחשב לומר שמחשבות מוציאות זו מזו תיפוק ליה מהכא מי שפיגולו גרם לו יצא זה שאין פיגולו גרם לו ועוד קשה לרבא דמסיק בסוף פ"ק דמנחות (דף יג.) לדברי האומר שירים שחסרו בין קמיצה להקטרה מקטיר קומץ עליהן וקי"ל דאותן שירים אסורים באכילה דמהניא כ) להו הקטרה למיקבעינהו בפיגול ולאפוקי מידי מעילה וי"ל דהא דמיתסר באכילה אין כא) מחמת מיעוט ההקטרה של קומץ הלכך לא ממעטי ליה מאם האכל יאכל מי כב) שפיגולו גרם לו משמע דאי לא הוי המחשבה הוי הזריקה מעלייתא ומשתריא בשר יצא זה שאין פיגולו גרם לו דאפי' לא הוי המחשבה לא הויא זריקה מעלייתא דהא לא שריא בשר באכילה כג) (תוספות) וי"ל דמי שפיגולו גרם לו משמע באותה עבודה עצמה דאי לא הויא מחשבה הויא הזריקה מעלייתא ומשתריא בשר באכילה יצא זה שנתן למטה למעלה שאין פיגולו גרם לו ואפילו לא הויא המחשבה לא הויא זה זריקה מעלייתא דהא לא שרייא בשר באכילה אבל אם שחט חטאת שלא לשמה או במחשבת חוץ למקומו והדם קיבל או זרק חוץ לזמנו סד"א ליהוי פיגול ובכרת דכיון דבאותה עבודה דפיגול ליכא מחשבה אחרת קמ"ל לא יחשב אי נמי אימא הני מילי כי נפסל תחלה לא הדר תו מיקבע בפיגול בעבודה שאחריה אבל כי נקבע בפיגול בעבודה אחת ובעבודה שניה שאחריה חשב שלא במקומו לא פקע שם כרת מיניה קמ"ל לא יחשב וקשה לר' יהודה דאזיל בתר מחשבה שקדמה כדתנן בפירקין ד) ולאלתר כד) דכשר במסקנא אתיא כרבי יהודה דסבר שלא במקומו כמקומו דמי ותימה כיון דמחשבה כמעשה לרבי יהודה ה) א"כ לאלתר כשר היינו בעלים נתכפרו אבל בשר פסול כדאמר שמואל לעיל וא"כ חזר וחישב חוץ לזמנו בעבודה שניה אמאי פיגול כה) להתחייב כרת הא זריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול כמו בסיפא למחר פסול ולא פיגול מהאי טעמא ונראה דר' יהודה לא עביד מחשבה כמעשה אלא היכא דבמעשה פסול גמור ולא נתכפרו בעלים ואם כן לאלתר כשר היינו כשר גמור ושריא בשר באכילה דאי לאו הכי ליפלוג בניתנין למעלה למטה שיהא פסול בשר באכילה כמו במעשה. ברו"ך ע"כ: **אלא** דבר אחר גרם לו. והקשה ה"ר חיים מידי דבר אחר כתיב כדאמר בבבא קמא (דף כה.) מי שקרויו גרם לו יצא זה שאין קרויו גרם לו אלא דבר אחר גרם לו ופריך מידי דבר אחר כתיב וי"ל דסמיך אקרא דלא יחשב לא יערב בו מחשבות אחרות ו) אע"ג דלריכי תרוייהו מ"מ סברא הוא שדבר אחר כו) יגרום לו [פיסול להפקיע מידי פיגול] כז) כיון דאשכחן מחשבות שמוציאים זו את זו אי נמי קרא יתירא קדריש הכא והא דאמר פרק גיד הנשה (חולין קא.) מי שגידו אסור ובשרו מותר יצא זה שגידו ובשרו אסור לא דמיא להכא: **וריש** לקיש אמר כו'. אע"ג דלריש לקיש לריכי לשנויי כדרבא ובפ"ק דמנחות (דף ה:) משמע דלא סבר ליה כוותיה בדבר הראוי לעבודה מ"מ באינך סבר ליה כוותיה שפיר:

מסורת הש"ס

א) [לקמן לה:], ב) עי' לקמן לב., ג) עי' תוס' לקמן דף כט. ד"ה למקום, ד) לקמן כט:, ה) [לקמן לו.]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בשלמא וכו' וכדאמרן וזריקה דלא שריא:

שינויי נוסחאות

א] נ"א אמר ליה דכתיב (כי"צ. ש"מ): ב] תיבות ואליבא דרבי יהודה ליתא בכי"ו והש"מ הוסיפן (עפ"י רש"י). ועי' בכי"ו וכי"צ דלשי' הר"מ ל"ג זה: ג] בכתה"י וש"מ במחשבה. [בדפוסי ונציה נוסף כאן ואליבא דר' יהודה]: ד] תיבות חישב ליתן ליתא בכתה"י, ובש"מ מתקן [דהא לא מיירי בחישב אלא בנתן]: ה] למטה כו' עד כצ"ל (ש"מ וכ"ה בכי"מ וכי"ק). ס"א כל הני תיובתא ושנינן כדשנינן (ש"מ): ו] תיבות כו' ליתא בכתי"ו. ועי' רש"ש: ז] אומר יאספנו ור"ש אומר לא יאספנו כצ"ל וכצ"ל ברש"י (ש"מ). וכה"ו מקיים גירסתנו. ועי' טה"ק: ח] נ"א שהרי קרבו מתיריו ליתא (כי"י. שחכ"י): ט] צ"ל בפיגול (ש"מ): י] אלא ש"מ לאו (ש"מ): יא] בש"מ נוסף דזריקה דשריא בשר באכילה אי הוה עביד לה בזמנה מייתי לידי פיגול: יב] קשיא קרא אמתני' (ש"מ): יג] צ"ל שלא (ש"מ): יד] בנתן הניתנין למעלה למטה במחשבת כצ"ל (ש"מ): טו] והאי דתני פסול (ש"מ): טז] למימר קמן כצ"ל (ש"מ). והסיף ומה"ד שרבי יוסי כו' (כי"ב): יז] דמי וע"כ ליכא למימר כו' כצ"ל והד"א. ותה סכינתים נמחק (ש"מ). ועי' טה"ק: יח] צ"ל הכי (צ"ח). נ"א מברייתא דהכא (צ"ק): יט] צ"ל מברייתא (צ"ק): כ] דמהניא. קאי אדלעיל דרבא מסיק דמהניא וכו'. ובלק"ק הגיה ומהניא: כא] לאו מחמת גריעותא דהקטרה של קומץ כצ"ל (צ"ק וחי"ה): כב] צ"ל דמי (ש"מ): כג] באכילה ומי שפיגולו גרם כו' כצ"ל והספר נמחק (צ"ק). ועי' עה"ק דהכמי וי"ל הוא כיאור לפי' הקודם לו. ועי' חי"נ: כד] לאלתר בשר כצ"ל. והוא דבור בפני עצמו וסייף לעיל כו ע"ב (ש"מ וחי"ו): כה] פיגל (דר"ו ופני"מ): כו] אחר לא יגרום (צ"ק וש"מ): כז] בש"מ נוסף כאן עוד ואין זה אלא גילוי מילתא בעלמא: כח] הקטע דלכאן הדפיסו כו' ולא בעמ' הקודם כטעות ומחמת כן נתקנו כו [illegible] האמורין עד למחר פסול [illegible] דרבנן מיהא הוי, ועי' הישב [illegible] לקמן [illegible] ל] [illegible] לקמן כט ע"א: לא] אולי צ"ל הו"א [illegible] שפיר מוציא מידי פיגול אבל הכא דאינו מוציא [illegible] פיגול קמ"ל (צ"ק):

עין משפט נר מצוה

קה א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה ה:
קו ב ג מיי' שם הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא:
ויקרא ז, יח

שיטה מקובצת

ואי שלא כט) במקומו כו'. וקשה דמשמע דאי לאו כמקומו דמי ניחא שפיר, והיך ניחא הא דקתני [למחר] פסול, אפילו פסול נמי לא להוי, והלא הוה כמי שלא עשה כלום כיון דשלא כמקומו דמי, וי"ל דמ"מ פסול הוא משום מחשבת הינוח וכרבי' דאמר (לקמן לה:) מחשב ע"מ להניחו עד למחר פסול הוא ואם הניח עד למחר פסול. וא"ת א"כ לאלתר נמי אמאי כשר, אי כשלא כמקומו דמי ליפסל משום מחשבת חוץ למקומו, וי"ל דכיון דגלי קרא במחשבת חוץ למקומו דבעינן מקום משולש כדתניא לקמן (דף כו.) מקרא א"כ לא מיפסיל משום מחשבת הינוח ולא"נ דאם נתנו כמו שחישב פסול הוי: **אי** הכי איפסולי כו'. תימה מאי [אין] אמרת בשלמא איכא הכא, הא אפילו אי אמרינן לאו כמקומו דמי קשיא אמאי למחר פסול אי לאו משום מחשבת הינוח, ותירץ הכא מקולי דהכי"ק אי אמרת בשלמא לאו כמקומו דמי ניחא דלמחר פסול משום מחשבת הינוח משום דליכא אכילת מזבח אבל השתא דאמרינן כמקומו דמי והוי שפיר אכילת מזבח ומ"מ גלי קרא אם האכל יאכל דליכא פיגול, אם כן יש לנו לומר דמעטיה קרא לגמרי דאף מחשבת הינוח לא הוי כיון דלאו כמקומו הוא מחשב. ומשני דלהכי לא משני קרא לאוקמי מחשבת הינוח (תו"ח): וי"ל (אומר) [אמר לעולם] פסול ממש. כלומר הא מתני' דקתני פסול, פסול לגמרי משמע אף לענין שלא נתכפרו בעלים, ושלא במקומו כמקומו דמי ודרשינן בשפיר כיון שהגיע דם למזבח השתא נתכפרו בעלים, ולא קשיא מן המקרא דמשמע כמקומו דמי ומתני' אמרינן פסול ממש, דמתני' מיירי (כמחשבת) [במחשבה] שנתן (כמחשבת) [במחשבה] לאכול בשר חוץ לזמנו ויהיה מחשבה לפסול דכמקומו דמי והלכך הוי פסול לגמרי ומ"מ אין בו כרת דזריקה דלא שריא בשר באכילה לא מתיא לידי פיגול ולאפ"ה פסול מידי דהוה אמחשבת הינוח. כך שיטת הקונטרס. והא דנקט לאכול בשר חוץ לזמנו לא דק דהא אם הניח הבשר עד למחר לא מיפסלא קרבן, ומחשבה נמי לא מליא למיתקני ל) דהא כיון דכמקומו דמי לא מיפסל אם הניח שלא הדם למחר, ולא מצי למיתקני מחשבת אימורין עד למחר דפסול מיהא מדרבנן הוא ולאיומר כרבי פרק דלקמן לאוקמי כמחשב ע"מ לשפוך שירים [illegible]